

บทที่ 1

บทนำ

1. ความสำคัญของการศึกษา

อุตสาหกรรมอัญมณีถือเป็นอุตสาหกรรมหลักสำคัญอุตสาหกรรมหนึ่งของประเทศไทย เป็นอุตสาหกรรมที่มีลักษณะพิเศษบางประการตามลักษณะของอุตสาหกรรม เป็นต้นว่าเป็นหัตถอุตสาหกรรม แม้ถูกจัดเป็นประเภทอุตสาหกรรมขนาดย่อม แต่ก็มีผู้ประกอบการอยู่ในอุตสาหกรรมนี้เป็นจำนวนมากโดยกระจายอยู่ทั่วไป ก่อให้เกิดการจ้างแรงงานจำนวนมาก ประมาณไม่ต่ำกว่า 2 ล้านคนตามข้อมูลในปี 2537 อันประกอบไปด้วยช่างเจียรไนพลอย 1.76 ล้านคน ช่างเจียรไนเพชร 12,200 คน และช่างประกอบตัวเรือน 530,000 คน (ตารางที่ 1) จึงนับได้ว่าเป็นอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงาน (Labour Intensive) อย่างแท้จริง

อุตสาหกรรมอัญมณีมีความหมายสำคัญและเป็นที่น่าสนใจยิ่งขึ้น จากการขยายตัวอย่างรวดเร็วในระยะปัจจุบัน ผลผลิตที่จากอุตสาหกรรมมีมูลค่าเพิ่มสูง โดยเฉพาะผลผลิตที่จากอุตสาหกรรมเจียรไนและอุตสาหกรรมทำเครื่องประดับเดิม ในปี 2531 มูลค่าเพิ่มจากการเจียรไนและการขัดเพชรพลอยประมาณ 1.7 หมื่นล้านบาท พอมาในปี 2536 ได้เพิ่มเป็น 3.4 หมื่นล้านบาท ส่วนการผลิตเครื่องประดับเพชรพลอยในปี 2531 มีมูลค่าเพิ่ม 5.2 พันล้านบาทในปี 2536 เพิ่มขึ้นเป็น 3.2 หมื่นล้านบาท (ตารางที่ 2) และจากการที่ประเทศไทยมีแหล่งแร่รัตนชาติในประเทศ จึงทำให้ผลผลิตที่จากอุตสาหกรรมนี้สามารถทำรายได้ในรูปแบบเงินตราต่างประเทศเป็นจำนวนมากทุกปี

นอกจากนี้แล้ว ผลผลิตที่จากอุตสาหกรรมนี้ที่มีทั้งที่อยู่ในลักษณะ พลอยดิบ พลอยร่วน และเครื่องประดับแท้และเทียม แต่ที่ทำรายได้มากได้แก่ ผลผลิตที่พลอย

ร่วง (พลอยดิบที่เจียรระไนตกแต่งสำเร็จแล้ว แต่ยังไม่ได้นำไปประกอบเป็นเครื่องประดับ)

อัญมณีที่มีชื่อเสียงของประเทศไทย ได้แก่ พลอยชัฟฟายสีต่างๆโดยเฉพาะทับทิม ไพลิน โทกเมน และเพทาย ตัวประกอบสำคัญที่ทำให้อัญมณีไทย เป็นที่นิยมของชาวต่างประเทศคือ ความสามารถของช่างเจียรระไนพลอยของชาวไทย จึงทำให้ประเทศไทยกลายมาเป็นศูนย์กลางการเจียรระไนพลอยที่สำคัญของภูมิภาค และของโลก

จากสิ่งหรือเหตุปัจจัยดังกล่าวมา ทำให้อุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับเป็นอุตสาหกรรมที่มีการพัฒนาอย่างรวดเร็วในประเทศไทย การขยายตัวด้านการส่งออกเพิ่มขึ้นจาก 23,726.1 ล้านบาทในปี 2531 เป็น 48,135.1 ล้านบาทในปี 2537 (ตารางที่ 3) ดังนั้นจึงกล่าวโดยสรุปอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับมีความหมายความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยใน 4 ประการ

ประการแรกเป็นอุตสาหกรรมที่ นำเงินตราต่างประเทศให้ประเทศไทยเป็นอย่างมาก อุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับจัดเป็นสินค้าออกที่สำคัญใน 10 อันดับแรก โดยเป็นสินค้าออกที่ทำรายได้สูงเป็นอันดับที่ 4 ในปี 2531 มีมูลค่าการส่งออกเท่ากับ 23,726.16 ล้านบาท และสำหรับปี 2537 สามารถทำรายได้สูงเป็นอันดับ 3 โดยมีมูลค่าการส่งออกสูงถึง 48,135.1 ล้านบาท (ตารางที่ 4)

ประการที่สองเป็นอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดการจ้างงานเป็นจำนวนมากดังจะเห็นได้ว่า ในปัจจุบันมีแรงงานในอุตสาหกรรมนี้ไม่ต่ำกว่า 2 ล้านคน ก่อให้เกิดการกระจายรายได้ไปสู่ประชากรเป็นจำนวนมากทั้งของตัวแรงงานเองและผู้ที่เกี่ยวข้องในภาคการผลิตนี้ ได้แก่ ครอบครัวและผู้จัดหาพลอย มีการประเมินว่าค่าจ้างแรงงานในอุตสาหกรรมนี้อยู่ระหว่าง 3,000-20,000 บาทต่อเดือนต่อคน

ประการที่สามเป็นอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดผลเกี่ยวเนื่องไปสู่อุตสาหกรรมอื่นๆ ได้แก่การทำเหมืองพลอย อุตสาหกรรมการเจียรระไน อุตสาหกรรมการผลิต

ตารางที่ 1 สถิติจำนวนแรงงานในอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ

ปี	ช่างเจียรระไนพลอย (ล้านคน)	ช่างเจียรระไนเพชร (คน)	ช่างประกอบตัวเรือน (คน)
2534	1.15	8,100	350,000
2535	1.33	9,300	400,000
2536	1.53	10,700	460,000
2537	1.76	12,200	530,000
2538	2.03	14,000	610,000

ที่มา : กองแผนงาน สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย

หมายเหตุ: ปี 2537-2538 เป็นตัวเลขประมาณการ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2 มูลค่าเพิ่มของอัญมณีและเครื่องประดับ

หน่วย : พันบาท

ปี	รหัส 39011	รหัส 39012
1980	3,632,486	1,003,133
1981	5,073,205	1,360,196
1982	5,762,054	1,826,748
1983	7,649,231	2,178,054
1984	7,957,897	2,091,140
1985	8,406,674	1,976,441
1986	10,788,932	2,452,063
1987	15,104,504	3,431,629
1988	17,098,299	5,262,365
1989	21,116,400	7,713,101
1990	28,355,101	12,778,218
1991	30,223,703	19,829,674
1992	30,797,953	34,493,707
1993	34,528,447	32,081,911

ที่มา : กองรายได้ประชาชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ : 39011 = การเจียรไนและการขัดเพชรพลอย
: 39012 = การผลิตเครื่องประดับเพชรพลอย

ตารางที่ 3 มูลค่าการส่งออกอัญมณีและเครื่องประดับของไทย ปี 2531-2537

ปี	มูลค่า (ล้านบาท)
2531	23,726
2532	28,422
2533	34,892
2534	35,963
2535	39,266
2536	43,495
2537	48,135

ที่มา : ศูนย์สถิติการพาณิชย์ กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4 สิ้นค้าออกสำคัญของไทย 10 อันดับปี 2531-2537

มูลค่า : ล้านบาท

รายการ	2531	2532	2533	2534	2535	2536	2537
เสื้อผ้าสำเร็จรูป	43,654.92	57,892.40	65,804.20	86,622.00	86,697.80	85,594.10	100,679.30
เครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์	10,404.07	26,835.10	38,694.50	48,440.50	55,409.20	65,271.00	94,590.20
อิเล็กทรอนิกส์และเครื่องประดับ	23,726.16	28,421.90	34,891.80	35,962.60	36,681.80	43,495.00	48,135.10
กางเกงขายาว	9,701.25	16,058.60	20,453.70	26,680.90	31,708.60	37,843.50	49,155.60
แผงวงจรไฟฟ้า	18,855.36	18,426.20	21,580.50	25,774.30	28,622.30	35,550.00	45,310.80
ข้าว	34,676.40	45,462.30	27,769.50	30,516.30	36,213.80	32,958.60	39,187.30
รองเท้าและชิ้นส่วน	9,658.20	13,524.40	20,219.50	23,803.10	25,642.30	27,941.90	39,261.00
ผลิตภัณฑ์ยาง	4,492.26	5,523.40	6,598.80	7,203.20	9,213.00	11,443.60	13,000.10
ยางพารา	27,188.74	26,431.70	23,557.30	24,953.50	28,924.70	29,183.10	41,824.00
อาหารทะเลกระป๋อง	20,089.13	19,767.90	21,623.40	25,727.30	24,424.60	25,659.80	-

ที่มา : ศูนย์สถิติการพาณิชย์ กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์

เครื่องจักรและอุปกรณ์ในการเจียรระไนและการทำเครื่องประดับ รวมทั้งการผลิต
กล่องบรรจุอัญมณีและเครื่องประดับ

ประการที่สี่ เป็นอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มอย่างมากทั้งในส่วนของ
การนำเอาอัญมณีต่างๆมาเจียรระไน และการนำเอาอัญมณีที่เจียรระไนแล้วมาประกอบ
เป็นตัวเรือนที่ทำด้วยโลหะมีค่าต่างๆ

โดยภาพรวมแล้วอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ เป็นอุตสาหกรรม
เพื่อการส่งออกโดย 80% ของผลผลิตทั้งหมดจะส่งออกไปจำหน่ายในตลาดต่างประเทศ
และเพียง 20% จำหน่ายในประเทศ สินค้าอัญมณีและเครื่องประดับที่ส่งออกไป
จำหน่ายยังต่างประเทศประกอบด้วย อัญมณีที่ยังไม่ได้เจียรระไนที่สำคัญ ได้แก่ เพชร
ทับทิม ไพลิน มรกต บุษราคัม หยก และโกเมน รวมทั้งไข่มุก และอัญมณีที่เจียรระไน
แล้วที่สำคัญที่ส่งออกไป ได้แก่ เพชร ทับทิม ไพลิน มรกต บุษราคัม หยก โอปอล
โกเมน และเพทาย รวมทั้งไข่มุก รวมทั้งเครื่องประดับที่สำคัญที่ส่งออกไปได้แก่เครื่อง
ประดับอัญมณีที่มีตัวเรือนทำด้วย ทองคำ เงิน และทองคำขาว

ในบรรดาพลอยที่ยังไม่ได้เจียรระไนที่ส่งออกไปในปี 2537 มรกตมีมูลค่าการ
ส่งออกมากที่สุดคือ 61.7 ล้านบาทคิดเป็นร้อยละ 33.48 รองลงมาได้แก่ ทับทิม
และหยก (ตารางที่ 5) สำหรับเพชรและไข่มุกที่ยังไม่ได้เจียรระไนก็มีมูลค่าการส่ง
ออกตามลำดับดังนี้คือ 841.15 ล้านบาท และ 19.20 ล้านบาท (ตารางที่ 6 และ
ตารางที่ 7)

สำหรับพลอยที่เจียรระไนแล้ว ปรากฏว่าทับทิมมีมูลค่าการส่งออกมากที่สุด
มาโดยตลอด โดยในปี 2537 มีมูลค่าการส่งออก 4,601.94 ล้านบาท คิดเป็น
ร้อยละ 41.39 ของมูลค่าการส่งออกพลอยที่เจียรระไนแล้วทั้งหมด รองลงมาได้แก่
ไพลิน และมรกต (ตารางที่ 8) ส่วนเพชรและไข่มุกที่เจียรระไนแล้ว มีมูลค่าการส่ง
ออกเป็น 14,035.59 ล้านบาท และ 8.77 ล้านบาทตามลำดับ (ตารางที่ 6 และ
ตารางที่ 7)

ตารางที่ 5 มูลค่าการส่งออกพลอยที่ยังไม่ได้เจียรระไนของประเทศไทย ปี 2531-2537

มูลค่า : ล้านบาท

รายการ	2531	2532	2533	2534	2535	2536	2537
หยก	2.01	0.39	1.72	3.06	1.21	4.49	8.37
โอปอลส์	-	0.02	-	-	-	0.13	0.34
บุษราคัม	0.82	1.66	2.11	2.13	3.81	5.34	1.6
เพทาย	0.09	0.06	-	0.11	1.91	0.73	0.6
โกเมน	2.09	0.95	0.59	0.32	0.67	0.33	2.23
ทับทิม	6.29	5.66	18.54	12.76	19.25	36.25	15.77
ไพฑูริย์	8.85	6.64	6.30	4.41	4.53	5.53	7.62
มรกต	7.62	5.69	41.55	54.72	118.1	74.98	61.7
อื่น ๆ	15.47	34.54	79.98	68.18	86.04	88.18	86.05

ที่มา : ศูนย์สถิติการพาณิชย์ กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 6 มูลค่าการส่งออกเพชรของไทย ปี 2531-2537

มูลค่า : ล้านบาท

ปี	เพชรที่ยังไม่ได้เจียรระไน	เพชรที่เจียรระไนแล้ว
2531	1,092.06	1,715.62
2532	451.73	4,544.41
2533	621.94	7,374.53
2534	618.73	10,009.23
2535	392.59	9,121.08
2536	650.28	11,307.76
2537	841.15	14,035.56

ที่มา : ศูนย์สถิติการพาณิชย์ กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 7 มูลค่าการส่งออกไข่มุกของไทย ปี 2531-2537

มูลค่า : ล้านบาท

ปี	ไข่มุกที่ยังไม่ได้เจียรระโน	ไข่มุกที่เจียรระโนแล้ว
2531	11.68	23.64
2532	12.13	5.99
2533	10.52	9.84
2534	10.97	12.22
2535	23.98	10.93
2536	3.04	11.83
2537	19.20	8.77

ที่มา : ศูนย์สถิติการพาณิชย์ กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 8 มูลค่าการส่งออกพลอยที่เจียระไนแล้วของไทย ปี 2531-2537

มูลค่า : ล้านบาท

รายการ	2531	2532	2533	2534	2535	2536	2537
ทับทิม	5,011.47	5,203.05	624.75	4,786.02	3,940.13	4,531.59	4,601.94
ไพลิน	4,859.35	4,865.22	4,928.24	4,079.62	3,364.69	3,760.68	4,216.77
มรกต	393.85	372.88	634.46	781.24	611.36	775.22	507.97
หยก	155.03	132.61	172.94	123.63	50.38	58.82	115.38
โอปอล	14.93	16.56	62.78	46.48	14.08	4.55	2.65
บุษราคัม	109.87	129.62	773.41	1,454.20	572.33	523.09	372.11
เพทาย	10.35	13.39	8.48	8.90	15.59	12.06	10.78
โกเมน	39.61	52.96	65.00	52.64	77.69	62.41	58.12
อื่น ๆ	502.85	580.99	1,007.76	1,331.46	2,204.87	1,425.26	1,232.97

ที่มา : ศูนย์สถิติการพาณิชย์ กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ในด้านการส่งออกเครื่องประดับนั้น จากตารางที่ 9 แสดงมูลค่าการส่งออกเครื่องประดับตั้งแต่ปี 2531-2537 ซึ่งปรากฏว่ามีมูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้นทุกปี เครื่องประดับที่มีการส่งออกมากที่สุดได้แก่เครื่องประดับทองคำผสม โดยในปี 2537 มีมูลค่าการส่งออก 13,618.74 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 73.70 ของมูลค่าเครื่องประดับที่ส่งออกทั้งหมด รองลงมาได้แก่ เครื่องประดับเงินมีมูลค่าการส่งออก 3,724.40 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 20.16 ทางด้านอัญมณีสังเคราะห์และเครื่องประดับเทียม ก็สามารถทำรายได้จากการส่งออกให้แก่ประเทศได้มากเช่นกัน จะเห็นได้ว่าในปี 2537 อัญมณีสังเคราะห์มีมูลค่าการส่งออก 565.94 ล้านบาท และเครื่องประดับเทียมมีมูลค่าการส่งออก 1,747.26 ล้านบาท ดังแสดงไว้ในตารางที่ 10

อย่างไรก็ตามแม้ภาครัฐบาลจะได้ให้การส่งเสริม และสนับสนุนอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับในด้านต่างๆมาโดยตลอด ซึ่งเป็นผลให้มูลค่าการส่งออกอัญมณีและเครื่องประดับมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นมากก็ตาม แต่ปัจจุบันก็ยังมีความอุปสรรคต่อการที่จะพัฒนาประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการค้าอัญมณีแห่งหนึ่งของโลกให้ได้ในอนาคตอันใกล้ นี้เป็นต้นว่าในปัจจุบันความสมบูรณ์ของวัตถุดิบเริ่มลดลงและขาดแคลน เช่น พลอย ทำให้มีความจำเป็นที่จะต้องนำเข้าจากต่างประเทศ อัตราอากรการนำเข้าวัตถุดิบบางชนิด เช่น ไช้มุก เงิน ผงเพชร พลอยเทียม และมุกเทียม มีอัตราอากรค่อนข้างสูง นอกจากนี้ระบบการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มในการนำเข้าวัตถุดิบโดยวิธีการชำระด้วยเงินสด แม้ว่าในทางปฏิบัติผู้ประกอบการผลิตเพื่อการส่งออกสามารถขอคืนเงินในระบบภาษีมูลค่าเพิ่มจากการนำเข้าวัตถุดิบได้ แต่ต้องใช้ระยะเวลาอันนานจึงเป็นภาระสำหรับผู้ประกอบการในด้านเงินทุนหมุนเวียนซึ่งมีผลกระทบต่ออุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับเป็นอย่างมาก การขาดแคลนแรงงานที่มีฝีมือเนื่องจากอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมากส่งผลให้เกิดความต้องการช่างเจียรระไน ช่างออกแบบและช่างประกอบตัวเรือนที่มีฝีมือเพิ่มขึ้น แต่บุคลากรที่มีอยู่ไม่เพียงพอต่อการขยายตัวของอุตสาหกรรม สำหรับปัญหาอื่นนอกจากปัญหาอุปสรรคหลักๆที่กล่าวมาแล้ว ก็ยังมีในแง่ที่การขยายตัวของอุตสาหกรรมนี้ต้องอาศัยตลาดส่งออกเป็นสำคัญ ตลาดดั้งเดิมเช่น สหรัฐอเมริกา เริ่มต้องเสียภาษีสูงขึ้นอีกทั้งประเทศคู่แข่ง เริ่มพัฒนาขึ้นมาแข่งขัน การเจริญเติบโตอย่าง

ตารางที่ 9 มูลค่าการส่งออกเครื่องประดับของไทย ปี 2531-2537

มูลค่า : ล้านบาท

รายการ	2531	2532	2533	2534	2535	2536	2537
ทำด้วยเงิน	2,143.14	2,344.46	2,602.11	2,676.35	3,362.85	3,607.09	3,724.40
ทำด้วยทอง	230.72	60.16	44.44	71.48	83.17	106.48	124.92
ทำด้วยสารเจือทอง	7,020.14	9,124.47	9,494.76	8,812.38	11,688.55	12,857.21	13,618.74
ทำด้วยทองคำขาว	241.86	362.78	552.67	778.97	710.36	883.56	836.07
อื่น ๆ	88.89	82.28	118.78	125.62	179.15	161.82	173.68

ที่มา : ศูนย์สถิติการพาณิชย์ กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 10 มูลค่าการส่งออกอัญมณีสังเคราะห์และเครื่องประดับเทียมของประเทศไทยปี
2531-2537

ปี	อัญมณีสังเคราะห์	เครื่องประดับเทียม
2531	439.53	815.57
2532	573.41	1,213.09
2533	632.70	1,404.68
2534	763.73	1,443.14
2535	820.33	1,755.15
2536	611.98	1,713.47
2537	565.94	1,747.26

ที่มา : ศูนย์สถิติการพาณิชย์ กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รวดเร็วของอุตสาหกรรมนี้ในจีนและฮ่องกง รวมทั้งการย้ายฐานการผลิตไปยังประเทศที่มีค่าแรงต่ำ และการให้สิทธิประโยชน์แก่นักลงทุนต่างชาติเช่น จีน อินเดีย ศรีลังกา จะทำให้การแข่งขันในอุตสาหกรรมนี้ทวีความรุนแรงขึ้น

จากความหมายความสำคัญของอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ และปัญหาอุปสรรคในการพัฒนาประเทศไทยให้เป็น ศูนย์กลางการค้าอัญมณีแห่งหนึ่งของโลกดังที่เสนอมาข้างต้น จึงเป็นที่มาของความสนใจที่จะศึกษาวิเคราะห์ถึงศักยภาพการส่งออกของอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับของไทยของการศึกษาในครั้งนี้

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

การศึกษามีวัตถุประสงค์โดยเฉพาะของการศึกษาวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

- (1) เพื่อศึกษาวิเคราะห์ให้ได้ความรู้ความเข้าใจถึง ปัจจัยหรือตัวกำหนดศักยภาพของการส่งออกของอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับของไทย
- (2) เพื่อวัดหรือประเมินถึง ความมีศักยภาพในการส่งออกของอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับของไทย
- (3) เพื่อศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคที่มีผลกระทบต่อศักยภาพการส่งออกของอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับของไทย
- (4) เพื่อใช้ความรู้ที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ข้างต้น ในการให้ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปรับปรุงการส่งออกสินค้าอัญมณี และเครื่องประดับของไทยให้มีศักยภาพและขีดความสามารถสูงขึ้น

3. ขอบเขตการศึกษา

ในการศึกษาวิเคราะห์ในเรื่องนี้จะจำกัดขอบเขตของการศึกษาในลักษณะดังต่อไปนี้ คือ ศึกษาเฉพาะสินค้าอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับของไทย ซึ่งมีรายการสินค้าที่จำแนกตามวิธี Standard International Trade Classification เรียกว่า SITC โดยมีการพิจารณารายละเอียดหมวดสินค้าที่จำแนกตามรหัส SITC 4 หลัก ได้แก่

	<u>ผลิตภัณฑ์</u>	<u>SITC</u>
(1)	พลอยและไข่มุก	6673
(2)	เพชร	6672
(3)	เครื่องประดับแท้	8973
(4)	เครื่องประดับเทียม	8972

นอกจากนี้ จะเลือกศึกษาตลาดต่างประเทศ ซึ่งเป็นตลาดอัญมณีและเครื่องประดับที่สำคัญของโลก ได้แก่ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น เยอรมัน เบลเยียม สหราชอาณาจักร ฝรั่งเศส สวิตเซอร์แลนด์ ฮอลแลนด์ สิงคโปร์ และอิสราเอล

สำหรับช่วงระยะเวลาของตัวเลขข้อมูล ที่ใช้ในการศึกษาวิเคราะห์ศักยภาพและขีดความสามารถในการส่งออกสินค้าอัญมณีและเครื่องประดับของไทย จะครอบคลุมตั้งแต่ปี 2531 ถึงปี 2535 โดยปี 2531 เป็นปีฐาน และปี 2535 เป็นปีสุดท้าย

4. วิธีการศึกษาวิเคราะห์

ตามวัตถุประสงค์และขอบเขตของการศึกษาวิเคราะห์ที่ระบุมานี้ข้างต้น วิธีการศึกษาวิเคราะห์จะเป็นไปตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

(1) ศึกษาถึงปัจจัยหรือตัวกำหนดศักยภาพของ การส่งออกของอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับของไทยด้วยวิธีเชิงพรรณนา (Descriptive) นอกจากนี้จะได้ศึกษาโครงสร้างการผลิตและการส่งออก ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคที่มีผลกระทบต่อศักยภาพการส่งออก รวมทั้งศึกษาถึงบทบาทของรัฐบาลและเอกชนในการพัฒนาอุตสาหกรรมนี้

(2) ศึกษาหรือวัดถึงควมมีศักยภาพในการส่งออกของ อุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับของไทย ซึ่งนำเอาแนวความคิดเกี่ยวกับความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบมาประยุกต์ใช้ โดยอาศัยดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (Revealed Comparative Advantage Index) วิธีนี้จะสะท้อนให้เห็นถึงความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบทางการผลิตของ สินค้าอัญมณีและเครื่องประดับในตลาดไทยและตลาดที่สำคัญ

(3) ศึกษาความสำเร็จในการส่งออกสินค้าอัญมณีและเครื่องประดับโดยพิจารณาระดับผลการส่งออก ซึ่งการเปลี่ยนแปลงการส่งออกนั้นมีสาเหตุมาจากการพิจารณาปัจจัยด้านความสามารถแข่งขันในตลาดโลกของไทย ปัจจัยด้านการกระจายตลาด ปัจจัยด้านการกระจายชนิดสินค้า และปัจจัยด้านการขยายตัวของตลาดโลกว่ามีผลต่อการส่งออกสินค้าอัญมณีและเครื่องประดับของไทยเพียงใด ด้วยวิธีการวิเคราะห์เชิงปริมาณตามแบบจำลอง Constant Market Share

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วยข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิ ข้อมูลปฐมภูมิได้มาจากการสัมภาษณ์บุคคลต่างๆ ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชน ส่วนข้อมูลทุติยภูมิเก็บรวบรวมมาจากสถาบันและหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง ดังเช่น กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กรมส่งเสริมการส่งออก กระทรวงพาณิชย์ กรมศุลกากร กระทรวงการคลัง กรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี

มนตรี สภาคณบดีค้ำอัญมณีไทยและเครื่องประดับ ตลอดจนจากวารสารและข่าวสารตามหนังสือพิมพ์ต่างๆ

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

ผลที่ได้รับจากการศึกษาวิเคราะห์ในครั้งนี้ คงจะให้ความรู้ความเข้าใจ และข้อมูลเพิ่มเติมจากที่มีอยู่แล้วเกี่ยวกับ การส่งออกผลิตภัณฑ์ในอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับของไทย โดยเฉพาะในเรื่องปัจจัยหรือตัวกำหนดศักยภาพของการส่งออก ตลอดจนโครงสร้างการผลิตและการส่งออกของสินค้าอัญมณีและเครื่องประดับของไทย ปัญหาและอุปสรรคที่มีผลกระทบต่อศักยภาพการส่งออกของอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับของไทย และผลการวิเคราะห์จะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการเสนอแนะมาตรการต่างๆ เพื่อปรับปรุงแก้ไขและเพิ่มประสิทธิภาพการส่งออกสินค้าอัญมณีและเครื่องประดับของไทยให้มีศักยภาพและขีดความสามารถยิ่งขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย